

December 6, 1962

**Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs, Record of
Visit of Bolivian Chargé d'Affaires Jorge Calvimontes
with Comrade Pithart, Prague**

Citation:

"Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs, Record of Visit of Bolivian Chargé d'Affaires Jorge Calvimontes with Comrade Pithart, Prague", December 6, 1962, Wilson Center Digital Archive, Inv.č. 93, ka. 74, Komunistická strana Československa, Ústřední výbor, Kancelár

✓

1, tajemníka ÚV
KSC

✓

Antonína Novotného-II.
C

✓

, Národní archiv, Prahu. Obtained by Thomas Field with help from Vlasta
Me

✓

s

✓

t

✓

a

✓

nkova

✓

; translated by Jiri Macek. <https://digitalarchive.umd.edu/document/123804>

Summary:

Bolivian chargé Calvimontes goes on at length regarding Bolivia's conflict with Chile, which was rooted in Bolivia's desire for access to the Pacific Ocean.

Original Language:

Czech

Contents:

Original Scan

Translation - English

Č. 37 061/62

Z á z n a m

o návštěvě bolivijského chargé d'affaires p. Calvimontese
u s. Pitharta dne 6. prosince 1962

V úvodu řekl pan Calvimontes, že v minulých týdnech byl mimo ČSSR, že navštívil některé země socialistického tábora: KLDK, ČLR a Sovětský svaz, kde se všude přesvědčil o dosažených úspěších, zejména v Koreji, která má s Bolívií některé společné aspekty, a proto byla pro něj velice zajímavá.

Během jeho nepřítomnosti byl sice bolivijský ZÚ v Praze de facto opuštěn, avšak ve stycích nedošlo k žádné události a jeho nepřítomností nebyly poškozeny.

Avšak v Bolívii došlo v době, kdy p. chargé d'affaires byl mimo republiku, k jistému vývoji. Pan Calvimontes pak požádal s. Pitharta o dovození, aby ho směl obšírněji seznámit s problémem bolivijského "uvěznění" ve vnitrozemí latinskoamerického kontinentu.

Po r. 1825, kdy si Bolívie vydobyla nezávislost, patřila k jejímu území rozsáhlá oblast při pobřeží Pacifiku, tzv. departamento litoral s hl. městem Antofagastou. V průběhu dějin však došlo k postupnému oklešťování území Bolivijské republiky, jejíž rozloha byla zpočátku více než 2 miliony km². V roce 1879 ztratila Bolívie po konfliktu s Chile celou svou pobřežní oblast, departamento litoral. V r. 1903 ztratila v důsledku brazilského vpádu velikou část svého území na severovýchodě. Na jihu ztratila poté Chaco Central a v krvavé válce s Paraguayí přišla v r. 1932 o celou svou část Gran Chaca. Válka o Gran Chaco, podotýká pan Calvimontes, byla vyprovokována imperialistickými zájmy Anglie a USA, které tu vedly spor o naftu. Bolívie, jako země v rozvoji, neměla na této válce zájem, neměla také nikdy dost sil, aby svá hraniční území uhájila. A tak nyní z bývalých více než dvou milionů km² zbývá Bolívii téměř jen polovina, 1,127.000 km².

Ztráta volného přístupu k Pacifickému oceánu znamená pro Bolívii velmi vážný problém. Jak známo, hospodářskou základnu Bolívie tvoří těžba nerostů. Tyto nerosty Bolívie vyváží a z jejich vývoz představuje 90% příjmů bolivijského zahraničního obchodního styku.

- 2 -

Teoreticky má Bolívie podle mírové smlouvy uzavřené s Chile v r. 1904 volný tranzit přes chilské severní přístavy a chilské území, avšak ve skutečnosti tomu tak není. Bolívie proto nikdy nepřestala mít na zřeteli možnost revize této mírové smlouvy. Její stanovisko není revanšistické, přesto, že Bolívie kdysi do svého bývalého pobřežního území mnoho investovala. Bolívie nechce zpět vše. Uznává právní platnost mírové smlouvy z r. 1904, avšak neuznává její spravedlivost. Skutečnost je taková, že Chile a Perú zbavují zboží, dovážené či vyvážené z Bolívie, výsad, jež se na ně vztahují podle mírové smlouvy, uvalují na toto zboží embargo, když to potřebují, a nutí Bolívii na základě této smlouvy k novým smluvním závazkům.

Na příklad v r. 1933 za bolívijsko-paraguayské války zadržela chilská vláda v přístavu Arica 4500 tun vojenského materiálu, který Bolívie potřebovala. Tato dodávka měla mít podle smlouvy právo volného tranzitu, avšak Chile zde nesprávným způsobem uplatnila "neutralitu". Zásilka pak musela být dopravována přes Perú s časovými i finančními ztrátami. Perú však také bolívijské vojenské dodávky tehdy zadržovalo. Zadrželo například 4 bombardéry, jež Bolívie zakoupila.

V nedaleké minulosti pak např. v r. 1952, kdy byla v Bolívii provedena revoluce a byly znárodněny doly, prosadili u chilské vlády bývalí majitelé dolů embargo na zásilky důlního zařízení, jež byly v té době v přístavu Arica. Zásilky tu byly embargovány po dobu 6 měsíců, což mělo pro bolívijský lid katastrofální následky.

Je třeba vidět, že prakticky všechno zboží musí jít do Bolívie přes některý ze tří chilských přístavů: Arica, Mollendo, Antofagasta.

Bolívie přirozenými geografickými a demografickými podmínkami tíhne k Pacifiku, nikoli k Atlantiku. S Atlantikem neměla nikdy spojení, zatímco s Pacifikem ano a má zde mít i legálně přístup k moři. S Pacifikem spojují Bolívii tři železniční trati, po nichž se vyváží veškerá bolívijská těžba nerostů. Na bolívijský vývoz uplatňují v chilských přístavech přístavní a dopravní společnosti tarif za obchodní hodnotu, ad valorem,

- 3 -

nikoli za prokázané služby. Tím se bolívijské zboží prodražuje. Zboží dovážené do Bolívie se díky tranzitu přes Chile prodražuje průměrně o 35% (Arica totiž není moderní přístav a pojišťovací společnosti vyžadují trojnásobné pojistné za zboží, které jde přes Aricu.) Krom toho tu Bolívie platí vykládání v devisách a podmínky skladování jsou rovněž nevýhodné. Toto soustavné prodražování zboží dováženého do Bolívie znamená pro bolívijské hospodářství neustálý únik prostředků, neustálé "krvácení". Bolívijská ekonomika nebude nikdy schopna podstatného zlepšení, nebudou-li současné podmínky změněny. Prakticky znamená dosavadní situace stálou brzdu pro hospodářský pokrok v Bolívii.

Rovněž na poli mezinárodních styků a na poli kulturním brání "vnitrozemské uvěznění" Bolívii ve vybudování dobrého spojení s ostatním světem, v začlenění do celosvětové civilizace.

Z těchto důvodů rozhodla se bolívijská vláda přednést u OSN návrh, aby OSN zprostředkovala přímé jednání mezi Bolívií a Chile o tom, že by jeden z chilských přístavů na Pacifiku byl (při uznání všech ostatních důsledků mírové smlouvy z r. 1904) předán do držení Bolívie. "Aby byl dán pod bolívijskou svrchovanost", řekl doslova pan Calvimontes. Tuto svou žádost opírá Bolívie o historické a hospodářské argumenty, jež p. chargé d'affaires vyložil. Bolívie je ochotna vyplatit Chile odškodnění, jež bude požadováno, nebude-li mít územní povahu.

Bolívijská vláda ponechává stranou problém řeky Lauca, který se snaží vyřešit v OEA.

Na závěr řekl p. chargé d'affaires, že žádá, aby s. Pithart informoval o tomto bolívijském problému vládu a aby čs. vláda u OSN bolívijský návrh podporovala.

Dodal, že je třeba vidět, že Bolívie bude ještě dlouho závislá na svém obchodu se zahraničními přáteli, na dodávkách spřátelených národů, a že současná vnitrozemská situace Bolívie může vzhledem k tomu vážně brzdit v Bolívii jakýkoli pokrok, zejména uvědomíme-li si, koho má dnes Bolívie za sousedy.

- 4 -

S. Pithart odpověděl na výklad pana chargé d'affaires, že jej vyslechl s velikým zájmem a s pochopením, neboť to byl výklad přesvědčivý. Bude informovat vládu a na základě rozhodnutí vlády bude pak čs. delegace v OSN zaujímat v této věci stanovisko. Prozatím může říci, že pro tento bolívijský problém máme pochopení, neboť i my jsme vnitrozemským státem, známe potíže, jež z toho mohou vzniknout a víme také, že hospodářská základna v každé zemi nakonec rozhoduje o otázkách vývoje země.

P. chargé d'affaires řekl, že tedy bude čekat na odpověď a že děkuje za pochopení, jež s. Pithart vyjádřil.

V druhé části rozhovoru řekl p. Calvimontes, že v době jeho nepřítomnosti došlo k administrativnímu opomenutí se strany bolívijského ZÚ, jenž zaslal nóty oznamující změnu hodnosti p. chargé d'affaires všude, pouze na MZV nikoliv. Předává nyní v této souvislosti nótu. (Nóta je přiložena k záznamu.) P. Calvimontes předal rovněž Červenou knihu o problému řeky Lauca, oficiální dokument vypracovaný bolívijskou vládou.

- Opatření: 1) 6. ter. odbor vypracuje návrh pro příslušná místa o čs. stanovisku a sdělí jej po schválení ZÚ Bolívie.
- 2) Diplomatický protokol zaznamená změnu dipl. funkce p. Calvimontese.

Rozhovor trval 50 minut.

Tlumočil a záznam pořídil Z. Velíšek.

7. 12. 1962

No. 37 061/62

[Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs]

Record of Bolivian Chargé d'Affaires [Jorge] Calvimontes's Visit
with cde. [comrade] Pithart

[Prague, Czechoslovakia]

[6 December 1962]

[Preamble to document 37 061/62: Opening exchange between Calvimontes and Pithart, where Calvimontes informed Comrade Pithart about his recent visits in the past weeks to fellow socialist countries, North Korea, the People's Republic of China, and the Soviet Union. Calvimontes then requests permission to speak to Comrade Pithart about the difficulties Bolivia faces due to its inland, landlocked position.]

Bolivia had not always had difficulties associated with export and import due to its inland location. When Bolivia gained its independence after 1825, it had extensive territory to the west, giving the country very convenient access to the Pacific Ocean (with Antofagasta serving as the capital of Departamento Litoral). But over the course of several years, the Bolivian Republic was subject to constant curtailment of territory, causing its area to shrink from more than 2 mil. km² to less than half its original size. Departamento Litoral, which provided Bolivia with direct access to the Pacific Ocean was lost after the conflict with Chile in 1879. There soon followed the surrendering a big portion of Bolivian northeastern territory to Brazil in 1903, which decreased Bolivian territory even further, thus making it more vulnerable than ever. A bloody war with Paraguay in 1932 deprived Bolivia of Gran Chaco in the south. The War of Gran Chaco is believed to have been catalyzed by British and American imperialistic interests which led to a dispute over oil supplies. Bolivia, as an underdeveloped country had neither the strength nor the inclination to defend its borders which again left Bolivia half its former size. Loss of access to the Pacific Ocean gave rise to serious complications for Bolivia as mineral extraction comprises nearly 90% of its net export income.

Although Bolivia is supposed to have free transit through Chile's north harbors as stated in a peace agreement signed in Chile in 1904, reality indicates otherwise. That is why Bolivia has not totally ruled out the possibility of the agreement's revision. Although Bolivia fully recognizes the peace agreement of 1904, it disaffirms its fairness due to the substantial monetary investment it had also put into its former coastal areas. The reality is that both Chile and Peru seize the imported and exported goods, while legal rights give full claim to Bolivia. This form of embargo is imposed in order to manipulate the terms and conditions that had already been stated and agreed upon. For instance, the Chilean government seized around 4,500 tons of military equipment in Port Arica, Chile, which were so desperately needed during the Bolivia-Paraguay war in 1933. According to the agreement, this particular delivery fell under the free transit provision. However, Chile misapplied its "neutrality". This resulted in financial and time losses as the delivery had to be redirected through Peru. However, Peru not only seized the Bolivian military equipment but also four Bolivian purchased bombers. Another example of the drawbacks of Bolivia's highly inconvenient inland location is seizure of mining equipment in 1952. This followed soon after Bolivian mines had been nationalized and former mine owners implemented an embargo through the Chilean government. Consequently, this resulted in 6 month delivery delays, which had a catastrophic impact on the Bolivian economy.

It is crucial to appreciate the fact that virtually all goods going into Bolivia have to go through one of the three ports in Chile - Arica, Mollendo or Antofagasta. Bolivia has always tended towards the Pacific Ocean rather than the Atlantic Ocean. This might be due to Bolivia's geographic and demographic conditions. Unlike the Atlantic Ocean where Bolivia has never established any transport connection, the Pacific Ocean presents an ideal route which is connected by three railroads. These railroads serve as the only means of exporting Bolivian mineral resources. Nevertheless,

Bolivian exports fall under tariffs imposed by Chile's port and transport companies, which naturally translates into higher commodity prices. Due to Port Arica not being a modern port, insurance companies demand more than triple the standard rate, resulting in goods that are up to 35% more expensive. This continuous cost increase related to both import and export causes permanent fund leakage and constant financial bleeding. Should the current situation persist, Bolivia will be unable to attain any level of improvement. In fact, the current situation acts as a brake, retarding economic growth.

Moreover, Bolivia's 'landlocked' position also prevents development of any stable or sustainable connection with the outside world. The issues stated above were the reason behind the Bolivian government's decision to put forward a proposal to the Organization of United Nations (UN) to arrange a direct meeting between Bolivia and Chile regarding the transfer of one of Chile's ports to Bolivia. This request is based on historical and economic arguments stated above. Bolivia's chargé d'affaires, Calvimontes, informed the delegation that Bolivia was willing to reimburse Chile for access to the port provided the nature of the settlement did not mean conceding any more land. Czechoslovak comrade Pithart was asked to inform his government about the previously stated problem and to support the idea at a meeting of the UN.

Just two days after the meeting between Bolivia's chargé d'affaires, Calvimontes, and comrade Pithart regarding the Bolivian proposal to the UN as pertaining to Chile's port, Calvimontes informed Czechoslovak officials about another problem between Bolivia and Chile. This time Calvimontes addressed the problem of the partial draining of the Lauca River by Chile. This act represents an aggression from Chile's side and led to the severing of diplomatic ties between the two countries. Having already taken all possible steps to resolve the issue in a peaceful way, Bolivia governed by its principles based on complying with the norms of international law and contractual obligations, put forward a proposal to the Organization of American States. The proposal was not only met with disregard and a lack of interest in addressing the matter, but endless postponements. The draining of the Lauca River poses a major problem as it is the primary irrigation source for the Altiplano Bolivian plateau. Moreover, the Lauca River discharges into Lake Coipasa which might dry out and become a salt lake if Lauca's stream flow continues to be diverted to Chile.

According to the recommendations made by the OEA, Foreign Affairs Ministers representing both countries involved agreed on a renewal of diplomatic relations. When Chile's representative had finally handed the Memorandum of Renewal of Diplomatic Relations to Bolivia at the UN conference on November 3rd 1962, the problem regarding the Lauca River was not even mentioned. There was simply no mention of the topic that had started all the turmoil in the first place. This caused the Bolivian government to once again appeal to the Organization of American States. It is essential that Bolivia considers this whole situation with all seriousness since the Lauca River's water is vitally important for Altiplano's agriculture. The gravity of this situation has become more pressing after Teodoro Moscoso's statement was released by the press. Moscoso claimed that the problem of the Lauca River should be solved by setting up a committee between Chile, Peru, and Bolivia that would address directly utilizing Lake Titicaca. Moscoso's proposal has been found unacceptable as Chile has nothing to do with the lake. And as far as Peru and Bolivia are concerned, there have never been any disputes between the countries. This has also recently been confirmed. Moscoso's words are obviously related to an existing plan of irrigating the north of Chile. Comrade Pithart's response was the same as before which was a reassurance to inform the Czechoslovak government.

[...]

[Calvimontes ends by thanking Comrade Pithart for his attention and understanding and hopes to hear back regarding a response to what he has just disclosed. Calvimontes hands Comrade Pithart a 'red book' of the official government report regarding the issues surrounding the Lauca River.]

[...]

Conversation lasted 50 min.

Interpreted and record taken by Z. Velísek

7. 12. 1962